

Einar K. Holt

Nyhetsviser om skipsforlis sett i lys av dagspressen

Bacheloroppgave i Lektorutdanning i språkfag for trinn 8–13
Veileder: Anne Sigrid Refusm
Desember 2018

Einar K. Holt

Nyhetsviser om skipsforlis sett i lys av dagspressen

Bacheloroppgave i Lektorutdanning i språkfag for trinn 8–13
Veileder: Anne Sigrid Refusm
Desember 2018

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Nyhetsviser om skipsforlis sett i lys av dagspressen

Skillingsviser, og spesielt nyhetsviser har noen bestemte ting til felles med aviser. Hvis vi ser bort fra rent praktisk hva de formidler, så har de begge et mål om å nå ut til flest mulig, og dermed også selge best mulig. En ting som selger er tidender om store ulykker, så som skipsforlis. Dette er begivenheter som får store konsekvenser, og som ofte rammer flere mennesker samtidig. Det er også en myteomspunnet og tragisk hendelse som er godt egnet til å sette flere følelser i sving, og den som kan selge følelser tjener gode penger.

Jeg vil derfor her fokusere på viser som omhandler skipsforlis. Jeg har valgt ut tre sjøulykker og tre viser fra en spennende periode, nemlig Evening Stars forlis under en storm i 1866, stormen på Titterhavet som krevde 140 menneskeliv i 1899 og Titanics forlis etter å ha truffet isfjellet i 1912.

Gjennom å analysere disse visene og se de opp mot avisenes dekning av de samme sakene i samme periode vil jeg forsøke å se om man kan påstå at det er en sammenheng mellom hvilke metoder skillingsvisene bruker for å nå sitt publikum og avisenes utvikling for å nå sine lesere. Jeg vil også se litt på kategoriseringen av visesjangere for å peke på steder hvor disse glir inn i hverandre, og hva dette gjør med visen.

Min hovedtyngde ligger mer i den litterære delen av tekstene, og jeg kan ikke påberope meg noen videre kunnskap om medieanalyse. Mine analyser er i all hovedsak basert på momenter fra emnet NORD2100 - Den andre litteraturhistorien – folkelig litteratur i muntlig og skriftlig tradisjon ca. 1600-1900.

Undersjangere: Nyhetsviser, sørgeviser og viser om skipsforlis

Inndeling og definering av undersjangere for skillingsviser er et omfattende tema, og en vise vil sjeldent falle inn under kun én sjanger. Inndelingen er også avhengig av formålet med systematiseringen. Elin Prøysen opererer for eksempel med seks slike undersjangere i sin samling *Folkelige viser: et utvalg folkelig sangtradisjon fra Alf Prøysen* (1973), mens Siv Gøril Brandtzæg oppgir hele 21 undersjangere i *Skillingsvisene i Norge, 1550-1950: En introduksjon* fra forskningsbloggen skillingsviser.no (2018).

Brandtzæg lover i sin oversikt at «listen skal vokse seg lengre i løpet av de neste årene» (Brandtzæg, 2018), og Prøysen kommenterer sin inndeling med at «[den er gjort] ut fra materialet som sto til rådighet.» og «i en større utgave av slike viser ville sikkert inndelingen bli en annen og mer nyansert» (Prøysen, Kvideland & Prøysen, 1973, s. 5). Ivar Alver diskuterer temaet kort i sin artikkel *Nyhets-skillingsviser og sanger som omhandler norsk-svenske relasjoner* i tidsskriftet *Studia Musicologica Norvegica* (2003). Han har i sin oppdeling kategorier som «Norske nyhetsviser som omtaler norsk-svenske unionskonflikter» (s. 97), noe som illustrerer hvordan man kan dele opp visene etter hvilken problemstilling man vil belyse, og hvilket kildemateriale man råder over (s. 97).

Sang og viser som nyhetsformidlere har lang tradisjon i Europa. Una McIlvenna har forsket på, og skrevet mye om nettopp nyhetsviser, og nevner flere tidlige eksempler på dette i sin artikkel *When the news was sung* (2016). Den italienske sangeren Bighignol som etter et sjøslag i 1509 skal ha skrevet, trykket og distribuert en sang om hendelsen før to uker var gått (s. 320). På samme måte har viser om samtidens hendelser blitt skrevet, trykt og solgt i flere europeiske land som Tyskland og England igjennom storparten av 1500-tallet.

De eldste skillingstrykkene vi har her i Norge er såkalte Københavntrykk, det vil si viser trykket i København og distribuert i Norden. Flere av disse visene omhandler også norske forhold og hendelser fra Norge. I 1643 ble det første norske trykkeriet etablert i Christiania, og samme år ble det trykket skillingsviser nettopp på dette trykkeriet (Brandtzæg, 2018). Produksjonen av skillingstrykk steg gradvis utover 1700-tallet, og med ny teknologi ble 1800-tallet en storhetstid for denne sjangeren, da spesielt siste halvdel (Alver, 2003, s. 96).

For å se nærmere på hvor de tre visene i dette utvalget plasserer seg vil jeg først se på noen få av undersjangerne som blir brukt. Altså tiggervis, sørgeviser, fiskervis og arbeidsviser.

Tiggervis

Tiggervis er en egen undersjanger som baserer seg på formålet med visen, i dette tilfellet nettopp tiggning. Det å selge visen for å tjene penger til livets opphold. I Svenskt visearchiv har de om lag 70 trykk i en egen kategori for nettopp dette, og som der er oppført under "KDBS". KDBS er et akronym for "Köp den blindes sång", en vanlig tittel

på slike viser. Til tross for navnet omhandler bare en drøy tredjedel av disse blinde. De resterende er tillagt arbeidsløse, invalide, hjemløse, døve eller andre fattige trengende. (Strand, 2016, s. 34)

En fellesnevner er at visen er skrevet ut fra den trengendes perspektiv, og selges av den samme. I flere av visene handler det om en navngitt person, gjerne den samme som framfører og selger visen. (s. 35)

Sørgeviser

Ola Graff skriver i sin artikkel i tidsskriftet *Ottar* om sørgeviser. Han argumenterer for at sørgeviser er en egen sjanger, som tar for seg sanger og viser som ble diktet etter ulykker i lokalsamfunnet. Dette er viser som er strekt bundet opp til det lokale miljøet, og som nevner både navn, sted, dato og andre faktiske forhold som gjør de spesifikt lokale (Graff, 1978, s. 62). Graff baserer sin inndeling på omtrent 30 slike sørgeviser i Tromsø Museums samling. Ofte er visene korte i sin omtale av selve ulykken, men bruke langt flere vers på å omtale de overlevende og etterlatte. Slik kan vi si at visen skal virke til trøst og ettertanke snarere enn opplysning om ulykken.

Han peker også på noen unntak i kravet om lokal forankring, nemlig ulykker og hendelser av større nasjonal interesse, og som dermed ble spredt over hele landet. Han nevner *Visa om Titanic* som eksempel på en slik vise, siden den ble spredt bredt og lenge etter forliset i 1912. Det påfallende med disse er at de ikke har de samme versene med trøst til de etterlatte som de lokale visene har, og derfor skiller de seg betraktelig fra de lokale sørgevisene (s. 64).

Fiskerviser og arbeidsviser

Fiskerviser er en type viser som tar for seg situasjoner knyttet opp mot fisket, og farene dette måtte føre med seg. Dette kan sees på som en form for arbeidervise, og i noen tilfeller også sørgeviser. De formidler både informasjon om hendelser som kullseiling og forlis under fisket, men også trøst og lærdom.

Samtidig som om flere av visene advarer mot overmot, og maner til forsiktighet i møte med uvær og storm, så har visene en forvissning om at det hele er styrt av Gud. En sammenligning som ofte blir gjort i disse visene er med den bibelske historien om Job. Som Job uttaler at «Herren ga, og Herren tok», og man kan slik si om havet at det både tar og gir. (Fulsås, 2003, s. 47)

Skillingstrykkene

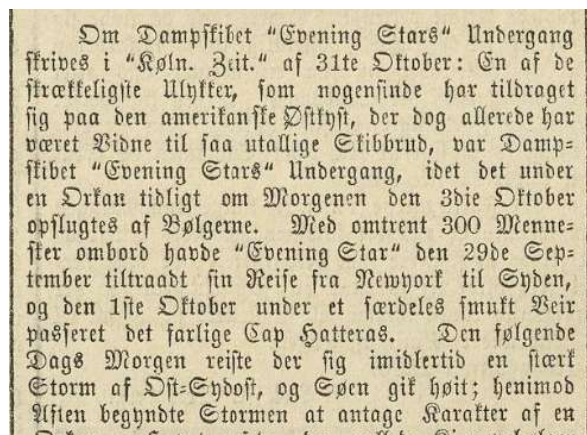
Evening Star

Evening Star seilte 29. september fra New York mot New Orleans. Ombord var det omtrent 280 personer, av disse var 59 besetning. Evening Star var et passasjerskip som seilte denne ruten som rutebåt, og ble ansett å være den flotteste måten reise. Skipet var noe av et luksusskip, og fraktet i tillegg post. Den moderne dampmaskinen og skovlhjulene på siden gjorde at det holdt rekorden på nettopp denne strekningen, med 6 dager og 11 timer. Med andre ord var dette et nokså kjent skip i sin tid (Asher, u.å.).

2. oktober møtte skipet en kraftig storm langs kysten av North Carolina. I timene som fulgte ble passasjerene stuet i kahytter og under dekk, men snart mistet mannskapet kontrollen over skipet, da bølgene tok rorkjettingen og slukket for kjelen til maskinen. Da ble passasjerene bedt om å hjelpe til med redningen, og satt til å pumpe og øse vann. Dette hjalp ikke nevneverdig, og stormen raste videre. Til slutt ble det gitt ordre om å fire livbåtene, og snart etter, rundt klokken seks morgenen 3. oktober 1866 sank Evening Star.

Tre livbåter nådde til slutt land. Noen ble plukket opp på havet, mens andre nådde kysten opptil fire dager senere. Av de 280 ombord overlevde omtrent 24 personer. Av disse kun sju passasjerer. De overlevende fortalte om forferdelige hendelser både før skipet sank og i livbåtene. Mye skyld ble lagt på mannskapet, og at så mange av matrosene overlevde ble sett på som et talende tegn på deres oppførsel. Historikeren Sally Asher skriver om dette i en artikkel på nettstedet 64parishes.com (u.å.).

I Norge nådde nyheten avisene en god tid etter forliset. Avstanden og alderen er nok hovedårsaken til dette. Det første oppslaget jeg har kunnet spore er et telegram gjengitt i *Moss Tilskuer* 17. oktober 1866, som lyder «Dampskibet Evening Star er sunket paa Turen til Neworleans; 300 Mennesker omkom» ("Moss Tilskuer," 1866, 17. oktober). Dette er altså to uker etter ulykken.

Om Dampffibet "Evening Stars" Undergang skrives i "Køln. Zeit." af 31te Oktober: En af de skrækkeligste Ulykker, som nogeninde har tildraget sig paa den amerikanske Østkyst, der dog allerede har været Vidne til saa utallige Skibbrud, var Dampffibet "Evening Stars" Undergang, idet det under en Orkan tidligt om Morgenen den 3die Oktober opslugtes af Bølgerne. Med omtrent 300 Mennesker ombord havde "Evening Star" den 29de September tiltraadt sin Rejse fra Newyork til Syden, og den 1ste Oktober under et særdeles smukt Veir passeret det farlige Cap Hatteras. Den følgende Dags Morgen reiste der sig imidlertid en stærk Storm af Øst-Sydøst, og Søen gik høit; henimod Aften begyndte Stormen at antage Karakter af en Orkan.

Morgenbladet 7. november 1866

7. november finner vi derimot et lengre stykke *Morgenbladet*. Dette starter med «Om

Dampskibet 'Evening Stars' Undergang skrives i 'Køln. Zeit.' af 31te Oktober: En af de skrækkeligste Ulykker...» ("Morgenbladet," 1866, 7. november)

Den artikkelen som følger er altså nesten en måned etter selve ulykken, og det er først nå avisene skriver om det. Det er først nå det får en større nyhetsverdi, med detaljer fra øyevitnene, og Morgenbladet vier $\frac{3}{4}$ spalte til beretningen.

Selve nyhetsteksten er i all hovedsak i en mer fortellende enn rapporterende stil. Den bruker beskrivende ord for å understreke de sterke følelser i sving, og står i kontrast til andre nyhetssaker i så måte. Som i dette eksempelet:

Havet rasede, der rullede Kjæmpebølger henover Dækket af det ulykkelige skib, begge Hjulkasserne gik med i Løbet og Vandet trængte i Strømme ind i Kahytterne. Natten dannede et uigjennemtrængeligt Mørke, thi Skyerne hang i en tæt Masse næsten ligened til Vandet. ("Morgenbladet," 1866, 7. november)

Andre steder ligger det nærmere rapportering med opplysning av overlevende som her:

«Af de 300 Mennesker, som, havde tiltraadt Reisen og hvoriblandt befandt sig et helt Operaselskab og en Kunstberidertrop, havde kun 23 reddet Livet. Flertallet af disse hørte til Skibets Mandskab og Bestillingsmænd, kun 7 vare Passagerer og deriblandt to Fruentimmer. 14 af de Reddede ere ankomne til Newyork. ("Morgenbladet," 1866, 7. november)

Denne hybriden mellom nyhetsreportasje og spennende fortelling har noe sensasjonelt over seg. Den oppgir flere detaljer og kjensgjerninger om handlingsforløpet, og blir dermed mer troverdig for en leser. På samme tid trykker den på en rekke knapper for å få leseren til å føle med de fortapte ute på havet. Dette gjør noe med salgbarheten.

Denne visen har jeg to versjoner av, den ene i et særtrykk 1867, og den andre i et samletrykk fra etter 1875. Begge bærer tittelen «En meget smuk vise om dampskibet "Evening Stars" undergang», og selve teksten er så og si uendret i begge trykkene, så nær som et par forskjeller i tegnsetting. Samletrykket kostet 10 øre, mens særtrykket kostet 3 skilling.

Samletrykket har altså prisen oppgitt i kroner, noe som tidfester det til etter 1875 da kronestandarden ble innført i Norge. Samletrykket bærer tittelen «3 smukke Viser», og er også nummerert som nummer 7, sannsynligvis i en serie visetrykk. Forsiden har et snitt av en seildamper under fart for å understreke tematikken i de tre visene heftet

inneholder. Visen om Evening Star står oppført med «Egen Melodi», mens de øvrige to har oppført en annen melodianvisning, altså kan vi gå ut ifra at melodien allerede var kjent blant folk.

Visene henger altså tematisk sammen da alle omhandler skipsforlis. Den ene er om dampskipene Norge og Bergens sammenstøt i 1855, den andre om Cospatrick som sank i 1874 og til sist visen om Evening Star som sank i 1866. Nederst på siste side i trykket finnes en annonse for Theodor Roses forretning i Bergen, som kjøper og selger orgler, romaner, glasstøy og porselen, og «Viser og Morskabsbøger».

Tatt i betraktning at dette er et hefte som henger så godt sammen tematisk, med illustrasjon som knytter den til havet, og «3-viser-for-1» er det liten tvil om at dette heftet var laget for å selge, og da kanskje helt spesifikt til fiskere. Dette passer også godt overens med hva vi vet om Theodor Rose. Han samlet viser og ga de ut selv, ofte uten å ha rettighetene til den aktuelle visen. Han pleide også å oppsøke fiskeværerne i Lofoten under Lofotfiske for å selge visene sine der, og fiskere ble et godt marked for viser om sjø, hav og skipsforlis. (Espeland, 1984, s. 248-249)

Selve visen er kort med sine seks strofer. Hver strofe har fire linjer, og det er gjennomgående et enkelt kryssrim i hver strofe. Første strofe introduserer tematikken ved å lede oppmerksomheten til skipets navn, Evening Star, og at dette betyr Nattens Stjerne. Det setter denne høye, lyse stjernen opp i kontrast med «nattens dype gru». Altså er det røpet allerede her at det er snakk om et skipsforlis.

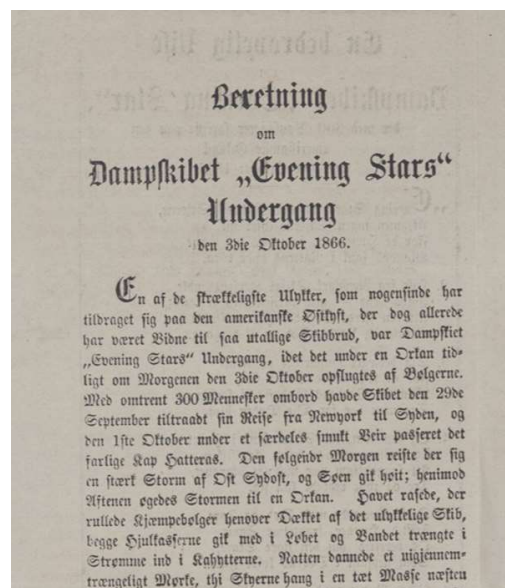
De neste fire strofene handler om selve skipsforliset, og forteller det med en dramaturgi hvor reisen innledes i strofe to, de kjemper mot stormen i strofe tre, de taper i strofe fire og i strofe fem blir de slukt av bølgene mens noen få møter store farer og savn i livbåtene. I strofe seks kommer en appell til Gud om at han skal være en nådig dommer over de livene som gikk tapt.

Visen oppsummerer mye av hendelsesforløpet på kort tid. «Sig bevæged' Hundreder af Arme, For at søge holde Skibet flot» er ordene som blir brukt for å beskrive hele hendelsen med passasjerenes kamp for å holde vannet ute av skipet, og den strabasjose ferden i livbåt blir beskrevet bare med «Disse Kjæmpede med Død og Fare, Fristed' Hunger, Frygtelige Savn». Slik kan det virke som om visen søker mer å antyde enn å berette om tingenes forløp. Altså er det snarere som en god historie

denne visen blir salgbar enn som nyheter. At den også ble utgitt i en samling som nok er 20 år etter ulykken underbygger dette.

Hvis vi ser på det andre trykket, særtrykket, så blir det hele mer interessant. Visen er som sagt den samme, men det er her satt slik at det er fire linjer til hver strofe. Tittelen på dette trykket har fått beskrivelsen «En bedrøvelig Vise», og ikke «smuk» slik den forrige. Denne visen vil altså beskrives som bedrøvelig, og sannsynligvis kan det ha en sammenheng med at dette trykket er mer samtidig med selve hendelsen. Visen er gitt på første blad, mens de resterende tre blader i trykket er viet en beretning om hendelsesforløpet.

Denne utgaven ble trykket i Kristiansund 1867, altså året etter forliset. Beretningen som utgjør det resterende trykket bærer ingen navn på forfatter, men en sammenligning med det tidligere nevnte stykket i Morgenbladet viser at det er nøyaktig samme tekst, så nær som opplysningen om at det er hentet fra «Køln. Zeit.». Her har man altså samlet visen med nyhetssaken, og solgt det i en egen pakke sannsynligvis bare måneder etter forliset. Man kan regne med at kjøpergruppen for dette trykket i Kristiansund ikke var samme

Utsnitt fra skillingstrykket

kjøpergruppe som de som holdt Morgenbladet i Christiania, og det er derfor en helt klar nyhetsintensjon med dette trykket.

Formålet med å samle sak og vise på denne måten kan man spekulere i. Kanskje kunne visen, som jo var gjengitt på tittelbladet, virke som en reklame for historien, og dermed bli sunget for å fange interessen til aktuelle kjøpere. Eller så hadde man her en vise som ga en annen forståelse av innholdet. At kjøpergruppen var vel så vant til å høre nyheter snarere enn å lese de, og dermed kunne man både lese og synges innholdet.

Om man sammenligner nyhetssaken i Moss Tilskuer, Morgenbladet og de to visetrykkene er det et par påfallende aspekter. Visen knytter seg tett til reportasjen i Morgenbladet, med sine gruvekkende detaljer. Den er så overfladisk i sin gjengivelse

av handlingen at den krever bakgrunnskunnskap fra avisen for å fungere. Da den ble trykket med denne vedlagt er dette kanskje en av grunnene til at visa er så kort. Men nyheten ble her solgt med visa, og visa med nyheten. Når den da skulle selges tyve år etter måtte den tillegges en verdi som «smuk» for å kunne selge, og da i tillegg være i et samletrykk.

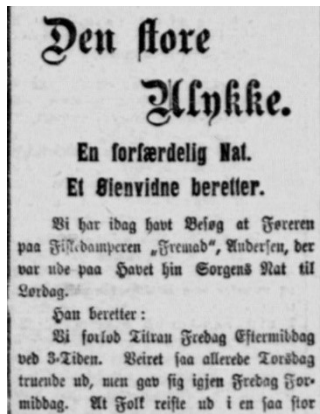
Titranulykken

Fredag 13. oktober 1899 ble Røvær i Rogaland truffet av en voldsom storm. Et gravfølge på 30 ble tatt på vei tilbake fra Haugesund, og den samme natten dro uværet nordover mot Titran på Frøya. På Titran var det tatt mye sild, og fiskeflåten besto av lokale fiskere i åpen båt, dampskip og fiskere fra andre steder i landet i egne båter. 140 mann omkom på havet utenfor Titran denne natten (Fulsås, 2003, s. 101-102), 29 fartøy sank (Nygård, 1949, s. 24).

Stormen kom overraskende på, og svært få rakk seg tilbake innen det var for sent. Mange mistet utstyr og fikk fartøy ødelagt, og andre knustes helt av bølgene. De på land var vitne til uværet, og kunne ikke annet enn å vente. Det finnes en mengde beretninger om enkelthendelser og enkeltskjebner knyttet til Titranulykken, men vi skal her se på hvordan avisene rapporterte hendelsen.

I Christiania meldte avisene om ulykken søndag 15. oktober, og i uken som fulgte kom det daglige meldinger. Man opererte med forskjellige tapstall, men at det dreide seg om mellom 100 og 200 fiskere virket sannsynlig. *Verdens Gang*, *Aftenposten* og *Trondhjems Adresseavis* skrev flittig om ulykken under overskrifter som «Den store Ulykke» og «Stormene. Ulykker og Ødelæggelse» (Fulsås, 2003, s. 102).

Diskusjonen i dagspressen gikk høyt. Man diskuterte om farene ved fiske, hva som kunne vært gjort, hva som manglet og lignende. Det manglet blant annet oppsyn fra Staten, noe som ikke var forsvarlig på et så stort fiskefelt. Det hadde også blitt sendt ut stormvarsel, men det hadde aldri nådd Titran siden de manglet både telefon og telegraf. Mye av dette ble utbedret som følge av medieoppmerksomheten og samfunnsdebatten den førte til i årene etter. (Fulsås, 2003)

Trondhjems Adresseavis
17.10.1899

Vi kan se av avisdekningen at det er snakk om større typer i overskriftene i disse sakene enn tidligere. Man fikk også nyheten veldig raskt etter ulykken, og dette bidro til at ulykken ble oppfattet som samtidig med nyhetene. Leserne ble nærmere ulykken ved at det var en slik nærhet i tid. Narve Fulsås skriver om dette i sin bok *Havet, døden og vêret* (2003), hvor han peker på Titanulykken som kanskje den første som skjer i «*opplevd nasjonal samtid*» (s. 102).

Vi kan lese i Aftenpostens aftenutgave fra 19. oktober 1899 at «Den er den eneste Trøst, som de omkomnes etterladte har i denne tunge Tid, at deres Tab bliver følt over hele Norges Land», og Aftenposten kommer også med oppfordringer om å bidra for å bidra økonomisk til de etterlatte.

Ellers har nyhetssakene skandalepregede overskrifter som «Strandene bedækkede med vrage» og «En forfærdelig Nat. Et Øienvidne beretter». De fleste av disse overskriftene er rimelige sett opp imot den store ulykken, men flere av de bærer preg av å ville øke salgbarheten. Andre nyhetssaker i ukene som fulgte la vekt på de overlevende, og deres velferd. Det ble organisert hjelpearbeid, og pengeinnsamlingen resulterte i store summer. Alt fra fattigfolk til kulturpersonligheter som Nansen og Bjørnson bidro, og det ble bygget opp under et nasjonalt fellesskap (Fulsås, 2003, s. 104)

Jeg har sett på to forskjellige trykk. Begge er forfattet av maler Peder Seivaag, og ligner mye på hverandre. Begge trykk er trykket på Lie og Sundts Bogtrykkeri i Trondheim, og begge kostet 15 øre. Den ene har 19 strofer, mens den andre har 17. Den lengste har også en etterskrift og datering. Hver strofe har fire linjer, og følger rimmønsteret AABB.

Den lengste er skrevet på gården Vikstrøm på Hitra 2. mars 1900. Dette gjør trykket mer troverdig, og vi får øyevitnefaktoren. Vi tror at Seivaag har skrevet denne visa på Hitra i månedene etter ulykken. Dette trykket bærer tittelen *En Minde-Krans*. Dette er altså en vise til minne om de som forgikk på havet i den store sjøulykken på Titterhavet. Neste side starter med en tekst med overskriften «Ligtale!». Dette er en bønn om at fiskerne i sin død på havet må få innpass i paradiset, og i så måte være til trøst til etterlatte.

Selve visa starter også med «O Gud», og retter seg slik direkte til Gud, så også med de to påfølgende strofene. Den neste strofen er en omstendelig opplisting av tid og sted, og selve ulykken blir skildret fra strofe 5 til 11. I strofe 12 og 13 settes ulykken inn i en historisk kontekst, med «Ei sligt har hændt i Trondhjems Amt». I strofe 14 til 16 er det en beklagelse over det som har skjedd, og en slags ettertanke i teksten med oppfordringer som «Tænk paa dem!». Strofe 17 omhandler de druknedes inntog i himmelen, og har flere sterke religiøse motiver. Strofe 18 handler om de etterlattes barn, og det opplyses om at det er «fir Gang tyve» faderløse, og 27 enker. Strofe 19 er en bønn til Gud om at det må gå bra med de etterlatte, og at han må sende trøst.

Etter visen kommer en oppfordring: «Sangen bør forefindes i ethvert Hjem, som til et Minde og Advarsel for dem som færdes paa de graadige Bølger». Dette er en oppfordring til kjøpergruppen hvor trykket argumenterer direkte overfor mottakeren for at man skal eie det. Denne teksten etterfølges igjen av «Trediedelen af Sangens Prisindtægt vil Forfatteren addele (af sit Udsalg) til de forulykkedes Efterladte». På denne måten skriver forfatteren inn en direkte henvisning til samtidens nyheter.

Innsamlingsaksjoner til de etterlatte fantes det mange av, og folk ga det de kunne. Man har her sett at publikum var opptatt av å hjelpe, og derfor har man laget en slik vise som et alternativ. Man har også gjort at denne visen nok var et mer moralsk valg framfor andre viser som måtte konkurrere med denne. Man kan sammenligne denne måten å selge en vise på med tiggervisene, men man har ikke den samme nærheten mellom selger og vise som man finner i andre viser i den sjangeren (Strand, 2016, s. 34).

Denne visen har et sterkt religiøst innhold. Fiskerne på havet blir overlatt til Guds nåde, og man ber til ham om at de kommer vel til himmelrik, og at han berger de etterlatte. Denne henvendelsen til Gud var et vanlig innslag i slike viser ifølge Fulsås (2003, s. 44). Men han argumenterer også for at samtidiggjøringen av hendelse og nyhet synliggjorde en mer verdslig årsakssammenheng mellom manglende forebygging og tapte liv, og i så måte sekulariserte synet mange hadde på store ulykker (s. 105).

I det andre trykket med denne visa har den skiftet benevning til «En Minde-Sang». Dette tydeliggjør at det er snakk om en vise, men utover dette er tittelbladet svært likt. Neste side starter også med den samme bønnen, men denne gangen uten tittelen

«Liktale!», det ble kanskje for dystert. Visa mangler også dato og de to oppfordringene til slutt. Det er derfor sannsynligvis snakk om et opptrykk ment for salg over lengre tid.

Denne visen inneholder kun 17 strofer, og rekkefølgen er delvis en annen. Strofene 10 og 11 fra den første visen er strøket, og det som var strofe 18 har kommet inn som nummer 13. De strofene som er kuttet lyder som følger:

10. Ja det var meget stort at skue, Vor' Brødre udi
Faren staar, Men ei et Haandgreb dem kan hjælpe, De
knuses maa for Braat og Skjær! Det agtes ei udaf de
faa, Hvad Sjømanden han lide maa.

11. O skrækkefulde, mørke Timer Faar hvert et stakkels
Sømandsliv, Som da sin Næring monne tage I Storm
og Bølgers haarde Viv. Og ofte de grunde gaa, Saa-
som af disse, nu vi saa.

Dette er de strofene som tydeligst skildrer sjømannens hjelpeløshet i møte med havet. De er også politisk ladet, da de peker på at fiskeren må ta denne risikoen i sin næringsvei, og diskusjonen om fiskernes sikkerhet var allerede opphetet i dagspressen. Kanskje ble disse strofene fjernet for å gjøre visen mer salgbar fordi den ikke ble en påminnelse om ulykke for fiskeren. Hvilken fisker vil vel lese om sin hjelpeløshet? Eller de ble fjernet fordi man anså at de forholdene den kritiserer er blitt bedre, og at det i så måte blir en tidsmarkør som stempler visa som «gammel».

Strofe 18 ble altså flyttet til mellom strofe 14 og 15 i den første visa, og ble nummer 13 i den nye. Dette hjelper strukturen mye, da den passer bedre inn med de andre strofene som maner til å ikke glemme de etterlatte. Man fjerner bønnen om hjelp fra folket bort fra bønnen om hjelp fra Gud. De to skal holdes adskilt. Men mot slutten av 1800-tallet tar politikk en større plass i visene (Dahl, 1981).

Begge visene har melodianvisning «Hvo ene lader Herren raade». Når en vise er lagt over en kjent salmetekst er det naturlig å overføre noe av betydningsinnholdet fra salmen over i visen, og det har vært et aktivt grep gjort av visediktere i lang tid. Men dette forholdet mellom tekst og melodi svekkes utover 1800-tallet (Strand, 2016, s. 15). I denne visen kan man se et forhold som er mer enn en tilfeldighet, da salmen handler nettopp om hvordan man skal verge seg i fare ved å være tro mot Gud.

Om vi sammenlikner disse to versjonene kan vi se at de endringene som er gjort er til en viss grad kosmetiske. «Frøi- og Hitterøens strand» er endret til «Titterøens Strand»,

noe som kan tyde på at Titran var et sted man kunne referere til da den andre utgaven ble trykket. Kanskje var dette på grunn av ulykken. Man har også gjort trykket mer generelt ved å utelate tidsmarkører, og i så måte gitt visen lengre levetid, men da ikke som ferskvare.

Titanic

Titanics forlis i 1912 er godt kjent også opp til våre dager. Det har vært myteomspunnet av mange grunner, og filmatiseringer har udødeliggjort skipet som ikke kunne synke. Skipet var verdens mest luksuriøse passasjerskip, og skulle frakt 2224 mennesker over Atlanteren på sin jomfrutur. Fem dager etter avreise fra Southampton mot New York kolliderte skipet med et isfjell, og det sank drøye to timer etter sammenstøtet (Sebak, 1998). Av de 2224 om bord overlevde kun 710. Det er flere grunner til at det gikk slik, og ulykken førte til flere endringer i sikkerhet ombord på større skip. Forliset er også omspunnet med myter, noen sanne og noen usanne.

Medieoppslagene rundt Titanics forlis er massive, og flere aviser bruker doble spalter og illustrasjoner. Det som trekkes fram utover skipets veldige dimensjoner er passasjerene ombord. Det var flere millionærer og betydelige personer i samtiden ombord, og *Aftenposten* melder 16. april 1912 at «Astor, William Stead og en mængde millionærer er omkommet». Avisene dekker også mye av hvilke norske passasjerer som fantes ombord, og publiserte lister. Det er tydelig at det var lite informasjon å fylle de store avissakene med i den første tiden.

Aftenposten hadde før Titanics avgang hatt besøk av Arne Fahlstrøm. Han skulle reise til Amerika for å ta skuespillerutdannelse. Arne Fahlstrøm var sønn av teaterdirektør Fahlstrøm, og var slik nok en kjent figur i offentligheten. Han ville korrespondere fra reisen med *Titanic* og fra oppholdet i Amerika. Slik gikk det ikke, men dette fikk stor spalteplass i *Aftenposten* 16. april 1912.

Student Arne Fahlstrøm

var, som før nevnt, blandt passagererne paa "Titanic". Hr. Fahlstrøm forlod Kristiania onsdagfør paaske. Forinden afreisen besøgte han "Aftenposten"s redaktionskontor forat træffe aftale om mulige korrespondancer fra reisen og senere fra Amerika. Student Fahlstrøm fortalte os, at det var hans agt ved et aars ophold i Amerika at ville uddanne sig til skuespiller.

Hr. Fahlstrøm var passager paa

Aftenposten 16.04.1912

Det trykket jeg her tar for meg er udatert, men er kreditert med forfatternavnet «Tristian». Dette er trolig et pseudonym. Tittelen på trykket er «Sang om Kjæmpeskibet 'Titanic's Undergang paa Atlanterhavet», og prisen er 10 øre. Utover dette er tittelbladet dekket av en stor illustrasjon av *Titanic* med tydelig slagside og livbåter i

vannet. Det er et dramatisk bilde, og man kan tenke seg til at ytterligere informasjon om hendelsen ikke er nødvendig, og man går ut ifra at publikum kjenner hendelsen.

Selve visen består av ti strofer, hver med åtte linjer. Rimmønsteret er ABABCD CD, altså kryssrim. Hver linje består av vekselvis 7 og 6 stavelser. Melodien som er oppgitt er «Skjærsommersangen», men i andre utgaver omtales melodien som «visen om Titanic», så vi må gå ut ifra at dette sier noe om visens popularitet.

Det største Skib paa Jorden,
som pløied Bølgen blaa.
I Syden som i Norden
man ei dets Mage saa.
Og Skuden denne stolte,
fik Navnet "Titanic".
Men Storheden den voldte,
at Skibet under gik.

Fra England ud det reiste
med Damp og fulde Seil.
Det høit mod Himlen kneiste
paa Havets glatte Speil.
Og fuldt af Passagerer,
fra ringe Mand til stor.
Det havde Millionærer
og Smaakaarsfolk ombord.

Første strofe presenterer skipet. Vi får vite at det er det største skip på jorden, og det har ingen make. Men det er også denne storheten som blir dens bane. De to neste strofene forteller om utseilingen fra England. Skipet er fylt med håpefulle, både fattigfolk og millionærer. Hvis vi ser nærmere på disse to strofene ser vi at de omhandler den samme handlingen. I den første strofen er det optimisme og glede, mens i den andre kommer «Dødens nære Bud» inn i bildet. Slik setter visen opp en scene, og skifter valør på den, og viser hvor omskiftelig det er.

De to neste strofene plasserer oss effektivt inne i Titanic ute på Atlanteren med dramatisk presens. Til å begynne med er alt rolig, kun en påminnelse om at skipet går for fort skaper en uro. Og med ett treffer skipet isberget, og katastrofen er et faktum. Den neste strofen etter dette er som en forteller som kommenterer visen med «De Scener, som nu følger jeg ei beskrive kan». I den påfølgende strofen finner vi flere av

de mytene vi kjenner fra historien om Titanic: Modige briter, kaptein Smith som heltemodig beordrer «kvinner og barn først».

De tre siste strofene er mer en oppsummering og moral enn noe annet. Her nevnes flere av millionærene som omkom i ulykken, så vel som kaptein Smith og Arne Fahlstrøm. I siste vers refereres det til «Nærmere gud til dig», som også orkesteret skal ha spilt mens skipet sank (Prøysen et al., 1973, s. 11). Visen avsluttes med «Og kan vi synge Salmer, naar vi i Døden gaar, da Seirens skjønne Palmer vi hist i Himlen faar», altså er de omkomne sikret en plass i paradiset dersom de døde med salmesang.

En ting som går igjen i denne visen er kontrastene. Mellom rik og fattig, mellom ro og uro, mellom trygghet og fare, mellom rettferdighet og tilfeldighet. Den avslutter med en slags moral hvor disse kontrastene ikke betyr noe for tilfeldighetene, men man kan oppnå rettferdighet ved å henvende seg til Gud. Det finnes trøst i begge de momentene. Men Gud er nesten ikke tilstede i denne visen.

Av navngitte personer er det, foruten millionærene, kaptein Smith og Arne Fahlstrøm. Millionærene og kapteinen var nok kjente skikkelser i tiden etter forliset, men også da Fahlstrøm. Slik kan man se at siden Fahlstrøm ble så betydelig dekket av Aftenposten er det nærliggende å tro at nettopp det er grunnen til at han nevnes med navn i denne visen, og videre kan det tyde på at den er skrevet ganske kort tid etter nyheten sto på trykk.

Om vi sammenligner visen med nyhetssakene er det også det visuelle aspektet som utpeker seg som påfallende. Nyhetssakene ligner viseforsider, og viseforsiden ligner en nyhetssak.

Sammenstilling av visetrykkforside og utsnitt fra Aftenpostens forside 16.04.1912

Sammenlikning

Om vi skal sammenlikne disse tre forskjellige visene seg imellom kan man peke på forskjellige ting. De er skrevet over en periode på 50 år, som også er den perioden i mediehistorien med størst økning i antall trykk og avisutgivelser. (Fulsås, 2003, s. 100) Media ble til massemedia, og folk fikk tilgang på nyheter på en helt annen måte enn før.

Hvis vi ser på viser som nyhetsformidler kan vi se at alt det første trykket refererte direkte til en nyhetssak. Visen om Evening Star handler like mye om nyhetssaken som om hendelsen. Visen om ulykken på Titterhavet ligner mer på sørgeviser om skipsforlis hvis man skal tro beskrivelser av denne litteraturen (Fulsås, 2003, s. 42-45). Den har lengre passasjer, og utmalmer følelser mer enn visen om Evening Star, og andre følelser enn visen om Titanic.

Sangbarheten er også en faktor. De to første er temmelig enkle vers som kan synges over flere egnede melodier, til tross for at de har en egen melodi. Språket er heller ikke godt igjennom det hele, slik vi så i visen om ulykken på Titterhavet, hvor en rekke endringer ble gjort før den ble trykket igjen. Visen om Titanic derimot har en lettere tone. Hver linje er kortere, og det er kortere mellom hvert rim. Dette gjør den mer sangbar, og lettere å huske.

Av de visene jeg har gått igjennom har jeg kun funnet belegg for at visen om Titanic faktisk gikk over i en helt muntlig tradisjon for så å bli skrevet ned igjen (Prøysen et al., 1973, s. 11). Men at visen om Evening Star oppgis å ha en egen melodi tyder som sagt på at også denne var kjent i sin samtid.

Av avisartikler kan man trygt si at mye har skjedd i den aktuelle perioden. Fra den første notisen i *Moss Tilskuere* til det siste katastrofeoppslaget i *Dagbladet* er forskjellen enorm. Det er i noen tilfeller så enkle ting som at fontene er blitt større, og at man opererer med en undertittel som skal fange nysgjerrigheten, mye som skillingstrykk med sine lange titler og undertitler.

Konklusjon

Som vi så av eksemplet med visen om Titanic og Dagbladets forside nærmer visen og avisen seg hverandre rent grafisk. Visuelle hjelpemidler som illustrasjoner og større fonter gjør at ting stikker seg ut mer, altså kan vi gå ut ifra at presset fra konkurrerende selgere begynte å gjøre seg gjeldende i denne perioden.

Eksempelet med Evening Star, hvor nyhetsreportasjen var trykket sammen med visen viser også godt hvordan skillingstrykkene med nyhetsviser var avhengige av avisnyheter, og at de søkte å tilfredsstille en nysgjerrighet hos leseren.

Det synes altså å være en vekselvirkning mellom disse mediene. Avisene låner av skillingsvisenes salgstriks for å formidle sitt budskap, og skillingsvisene låner autoritet

hos avisartiklene, og framstår dermed mer troverdige. På denne måten oppnår de begge sitt formål med å ha en vare som er mer salgbar for en forbruker.

Litteratur

- Aftenposten aftenutgave. (1899, 19. oktober). del Fælles Sorg - fælles hjelp. Hentet fra www.nb.no
- Alver, I. (2003). Nyhets-skillingsviser og sanger som omhandler norsk-svenske relasjoner. *Studia Musicologica Norvegica*, (01), 96-140.
- Asher, S. (u.å.). Loaded Down with Iniquity: The Sinking of the *Evening Star*. Hentet 04.12 2018 fra <https://64parishes.org/loaded-down-with-iniquity-the-sinking-of-the-evening-star>
- Brandtzæg, S. G. (2018). Skillingsvisene i Norge, 1550-1950: En introduksjon. Hentet fra www.skillingsviser.no/skillingsvisene/
- Dahl, W. (1981). *Norges litteratur*. Oslo: Aschehoug.
- Espeland, V. (1984). En ny og ualmindelig sørgelig vise. *Syn & segn*, 90. Hentet fra www.nb.no
- Fulsås, N. (2003). *Havet, døden og været : kulturell modernisering i kyst-Noreg 1850-1950*. Oslo: Samlaget.
- Graff, O. (1978). Sørgevisene - en lokal type skillingsviser. *OTTAR: Gløtt fra Tromsø museum 38, Fra vår nyere kulturhistorie*, (108-109).
- McIlvenna, U. (2016). When the News was Sung: Ballads as news media in early modern Europe. *Media History*, 22(3-4), 317-333.
- Morgenbladet. (1866, 7. november). del Om Dampskibet "Evening Stars" Undergang. Hentet fra www.nb.no
- Moss Tilskuer. (1866, 17. oktober, 17. oktober). del Telegrafdepescher - Dampskibet Evening Star. Hentet fra www.nb.no
- Nygård, K. (1949). *Titran-ulykka - Natta mellom 13. og 14. oktober 1899*. Trondheim: F. Bruns bokhandels forl.
- Prøysen, A., Kvideland, R. & Prøysen, E. (1973). *Folkelige viser : et utvalg folkelig sangtradisjon fra Alf Prøysens samlinger*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Sebak, P. K. (1998). *Titanic*. Oslo: Genesis.
- Strand, K. (2016). *Brott, tiggeri och brännvinets fördärv*. Möklinta: Gidlund.

Vedlegg 1 – Evening Star Transkribert

En bedrøvelig vise
om
Dampskibet „Evening Star“
der med 300 Passagerer forliste paa den
amerikanske Østkyst
den 3die October 1867.

"Evening Star" betyder Nattens Stjerne.
Ak, men ingen Stjerne lyser nu
For de Hundreder, som paa det fjerne
Blaadyb sank i Nattens dybe Gru

2. Hist fra Newyork Skibet Kursen vendte
Imod Syd - men reisen blev ei lang;
Alt den fjerde Dag det Herren sendte
Storm og Uveir, Død og Undergang.

3. Sig bevæget Hundreder af Arme
For at søge holde Skibet flot,
Men vil Naadens Gud sig ei forbarne
Ser man her for Øie Døden blot.

4. Og den kom, thi Skibet sank i Havet
Og forstummet var hvert Angestskrig,
Alt saagodtsom var med Et begravet,
Tre og tyve reddede kun sig.

5. Disse kjæmpede mod Død og Fare,
Fristed' Hunger, frygtelige Savn,
Os beretted' om den store Skare,
Som nedsank i Dødens kolde Favn.

6. Beder Gud vær dem en naadig Dommer,
Som her fandt en brat og tidlig Død,
Som i Livets Vaar, i Livets Sommer
Sank med Et i Havets dunkle Skjød.

Forlagt af Frantz Stycken.
Eftertryk forbydes.
Priis 3 β.

Vedlegg 2 – Titterhavet transkribert 1/3

En Minde-Krans
om
den store Sjøulykke
som foregik paa Titterhavet
natten til den 14de Oktober 1899, da en heftig Syklon af
Nord-Nordvest brød frem over det oprørte hav, hvorved
150 Menneskeliv fandt sin Død i de brusende
Bølger. Alle disse Forulykkede var fra
forskjellige kanter.

Forfattet af
Maler P. A. A. Seivaag.

Eftertryk forbydes.

Pris: 15 Øre

Trondhjem.
Lie og Sundts Bogtrykkeri.

[2]

Ligtale!

Gud give at deres Livs sidste Kamp maatte være en Vinding
og Sjælene vandre i Glædens skyldfrie Paradis, der, hvor Sorg og
Savn, Kummer og Gjenvordigheder er veget bort, Dødens kolde
haand og Satans glødende Pile ikke kan trænge frem, der hvor alle
ere forenede og med grønne Palmer svinge i deres Hænder og prise
Gud, vor Fader, som forsonede vore Synder paa Korsets Træ med
sin ubillige og uskyldige Død.

Mel: Hvo ene lader Herren raade.

---

1. O Gud, som raader i det Høie, Og har vor Skjæbne
i Din haand, Du ser os alle med Dit Øie, Du snart
opløser Livets Baand, Ja endog, naar vi det mindst tror,
Da ser man os til Graven gaar.

2. Kun faa og ringe er de Dage Vi vandre her paa
Jordens Ø. Vor Vei er strød med Sorg og Klage, Vi er
som Blomster, Græs og Hø. Idag vi er som Rosen rød,
Imorgen stive, kold og død.

3. Thi vore Tanker ere ikke Som Dine Tanker, store
Gud. Thi alt er kort for Dine Blikke, Naar det skal gaa
fra Verden ud. Som nu jeg lader her fremgaa, Hvad som
har hændt i dette Aar.

4. Aar atten hundrede vi regner Og ni og nitti nu
hengaar, Den fjortende Oktober tegner, Som der i Alma-
naken staar. Den Nat var stor med Regn og Storm, Og
skrækkelig for Frøiens Sogn.

5. En En Fiskerflaade da mon drage Fra Sulen og fra
Tittran ud. Fartøier, Dampskib, andre Baade Paa Havet

Vedlegg 2 – Titterhavet transkribert 2/3

hen dem satte Kurs, Som hist og her dem svingte hen Over
de hvide Bølger frem.

[3]

6. Men ak, det blev en anden Stemme, Ved Mid-
natstid den bryder frem Paa Havets hvide Bølger slemme,
En Syklon Herren sendte hen, Og blev tilsidst et oprørt
Hav, Hvorved at mange fandt sin Grav.

7. Saa hastig dem kom ud i Fare, Og Nødraab
hørtes videnom, Et hundrede og femti vare, Som blev til
Rov paa Havets Bund. Om Morgenen et Syn at se Af
disse forulykkede.

8. Med Vrag og udaf andre Midler Var Strandene
derhen bestrød, Som Storm og Bølger det har knuset Af
Hændelsen i Nattens Løb. Og ingen det beskrive kan Ved
Frøi- og Hitterøens Strand.

9. Vi, Mennesker som var paa Landet, Var Vidne
til den store Nød - Ei turde vove os paa Vandet, Men
gav Aarsagen hen til Død. Det var for dem en bitter Sag,
Og blir oplyst paa Dommedag.

10. Ja det var meget stort at skue, Vor' Brødre udi
Faren staar, Men ei et Haandgreb dem kan hjælpe, De
knuses maa for Braat og Skjær! Det agtes ei udaf de
faa, Hvad Sjømanden han lide maa.

11. O skrækkefulde, mørke Timer Faar hvert et stakkels
Sømandsliv, Som da sin Næring monne tage I Storm
og Bølgers haarde Viv. Og ofte de grunde gaa, Saa-
som af disse, nu vi saa.

12. Det sørgeligt er at betænke Ved Frøi- og Hitter-
øens Strand, Ei aldrig gaar det udaf Minde, Som der
har hændt med mange Mand. Det alt er baade vist og
sandt Ei sligt har hændt i Trondhjems Amt.

13. Det har ei hændt, det tør jeg sige, Nei ikke paa
tre hundred' Aar, At det har gaa't saa mange Ofre I
Havets Dyb, som dette Aar. Det mindes ei i Alderstand
Slig Død og Sorg ved Frøiens Land.

14. Den store Død jeg nu afmaler, November Slagte-
Maaned er. Men her jeg vil tilbage skride, Oktober samme
Navnet bær. Hvad da har hændt, til Minde gaar, Og
voldet mange Hjerne-Saar.

[4]

15. O hvilket Syn det var at skue ved Frøi- og
Hitterøens Strand. At hvert et Hjerne maatte briste, At se
de knuste Vrag iland. Hvert Øie maatte græde Blod, Som
af de Syn ved Havets Flod.

Vedlegg 2 – Titterhavet transkribert 3/3

16. O Menneske hvad vil du sige, Som øiner disse
fæle Syn. Dit Hjerte maatte sønderbriste, Om det var haardt
som Torden-Syn, De tunge Savn - dig minder frem, Af
dine Kjære, tænk paa dem!

17. Den store Flok, som kom i Fare, Og druknet i
det mørke Vand. Gid de gik ind til Fred og Glæde, Paa
Salighedens lyse Strand, Og leve der blandt frelstes Tal
Hos Gud i Himlens Brude-Sal.

18. De Børn som da blev Faderløse, De fir Gang
tyve er i Tal. Saaledes er det mig berettet, Og her jeg
det berette skal. Og syv og tyve Enker er, Som mistet har
sin' Mænd saa kjær.

19. O Gud gyd Balsam i de Hytter, Som bløder
under disse Slag. Send' hen o Gud til deres Hjemme, Din
Forsynshaand til hver en Dag. Stil deres Graad og deres
Sorg, O Gud i Himlens faste Borg!

Sangen bør forefindes i ethvert Hjem, som til et Minde
og Advarsel for dem som færdes paa de graadige Bølger.

Trediedelen af Sangens Prisindtægt vil Forfatteren
uddele (af sit Udsalg) til de forulykkedes Æfterladte.

Vikstrøm pr. Hitteren 2den Marts 1900.

Vedlegg 3 - Titanic transkribert

En Sang om Kjæmpeskibet
"Titanic"s Undergang
paa Atlanterhavet. Af Tristian
Pris 10 Øre.

[2]

(Mel.: Skjærsommersangen).
Det største Skib paa Jorden,
som pløied Bølgen blaa.
I Syden som i Norden
man ei dets Mage saa.
Og Skuden denne stolte,
fik Navnet "Titanic".
Men Storheden den voldte,
at Skibet under gik.

Fra England ud det reiste
med Damp og fulde Seil.
Det høit mod Himlen kneiste
paa Havets glatte Speil.
Og fuldt af Passagerer,
fra ringe Mand til stor.
Det havde Millionærer
og Smaakaarsfolk ombord.

"Titanic" med sin Skare
drog paa Atlanteren ud.
Man tænkte ei paa Fare,
ei Dødens nære bud.
Man kunde ikke ane,
at Reisen skulde bli
"Titanic"s triste Bane,
at snart det blev forbi.

[3]

Det er ved Nattens Stunder
imellom tolv og to
Paa Dæk og nedenunder
der er fuldkommen Ro.
De fleste stille sover
og nogle spiller Kort.
Men ingen tænker over,
at Skibet gaar for fort.

Saa blir man pludselig vækket
ved et forskrækkelig Brag.
Man farer op paa Dækket,
er der blit Dommedag?
Da foran sig man skuer
et rædsomt Bjerg af Is.

O Ve, o Ve, man gruer:
det blir nok vort Forlis.

De Scener, som nu følger
jeg ei beskrive kan.
Helt overskyt af Bølger
staar "Titanic" i Vand.
Og ingen mere haaber,
men skriger høit til Gud,
og Kaptein Smith nu raaber:
"Med alle Baade ud!"

Men frels først Barn og Kvinder,
thi saa er Lov paa Sjø.
I Mænd jer deri finder,
som Britter modig dø!"
Dog flere frem sig trængte
og vilde være med.
Kapteinen Veien stængte,
skjød dem i Døden ned.

[4]

At være Millionærer
og eie Kister fuld.
Mod Døden ei garderer,
hvad hjælper alt dit Guld.
Se, Astor, Strauss og andre,
hvad nytter Rigdom nu?
De alle maatte vandre
i Dødens bitre Gru.

Tilbunds gik mange Stormænd,
og Kaptein Smith med dem.
Og ogsaa flere Nordmænd
gik nedennom og hjem.
Af Havets Dragsugs Malstrøm
de hastig reves med.
Den unge Arne Fahlstrøm
sank og i Bølgen ned.

Saa døde de, de kjære,
men ak, de frygted ei.
De sang til Herrens Ære
"Nærmere Gud til dig".
Og kan vi synge Salmer,
naar vi i Døden gaar,
da Seirens skjønnne Palmer
vi hist i Himlen faar.

Tilkjøbs i Viseudsalget Prinsensgade 11,
Kristiania.

Helge Schultz Trykkeri - Kr.a.

